

starostové a zástupci do roku 1945
Johann Wettengel (č. p. 16)
Leopold Wittmann (č. p. 13)
Josef Korda (č. p. 12)
Wenzel Gröger (č. p. 4)

č. p. 8
bei Ärger / u Ergrů
1938: Franz Vicha (N)

Dům není ani trvale, ani rekreačně obývaný a je plánována jeho rekonstrukce. Franz Vicha (syn českého chalupníka ze sousedního Brda se přihlásil k německé národnosti) ve vsi proslul jako velmi ortodoxní henleinovec a nepřijemný ordner.

č. p. 9
bei Pleiner / u Plajnerů
1938: Petr Let (Č)

Rekreační objekt. Letovi, kteří ho původně obývali byli spolu s rodinami Michlů a Pirnerů jedinými českými rodinami ve vsi.

č. p. 10
bei Broschka / u Broška
1938: Franz Ferlesch (N)

Rekreační objekt v přestavbě. I poslední německý obyvatel Ferlesch byl součástí civilní pořádkové služby (tzv. ordner).

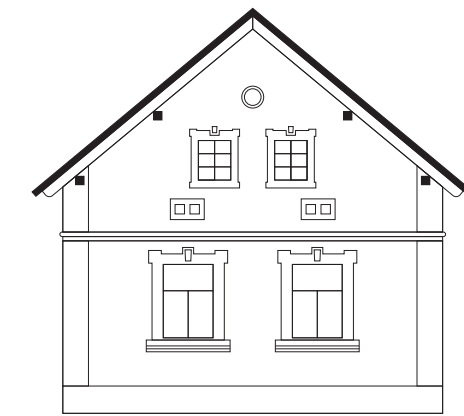
č. p. 11
bei Wirt / hospoda
1938: Josef Jäckl (N)

Rekreační objekt v relativně původním stavu. Půvabná hrázděná budova, patrně nejstarší ve vsi. Na začátku minulého století byla v objektu provozovaná hospoda. Do šenku chodilo po dřevěných schodech vedoucích z venku na pavlač. Rodina chalupníka Jäckla utrpěla oběma světovými válkami. Dva synové se nevrátili z té první a v té druhé sotva osmnáctiletý vojník Franz, zahynul v červenci 1944 na východní frontě.

č. p. 12
bei Schmidt / Kovárna
1938: Josef Korda (N)

Rekreační domek v původním stavu, včetně vápenné omítky a štuků. Parcela č. 3, na které domek stojí, byla využívána jako malá vesnická kovárna. Po odchodu kováře Pleinera po první světové válce (přišel v zákopech o tři syny) se domu ujímá Josef Korda, který její malou zastavěnou plochu kolem roku 1920 zdvojnásobí a o devět let později doplní hospodářskou část. Orientace a zvláštní umístění neorganicky zasahující do návsi byl projev Kordova vzdoru po nevytýžené žádosti o přidělení lepšího pozemku, na kterém o několik let později vyrostla budova místní školy (budoucí č. p. 22). Korda je velmi často zmiňován v memoárech Františka Wonky. On i jeho synové se účastnili společenského života (zhusta organizovaného Čechy až již z Hrádku, nebo z nedalekého českého Brda). Kordovu rodinu za druhé světové války potkal podobný osud, jako jeho předchůdce v domě Pleinera. Oba synové se nevrátili z východní fronty. Starší, sotva jednadvacetiletý Anton, Wonkův oblíbenec, šikovný písař u notáře, zahynul v lednu 1942 v jižním Rusku. Mladší Josef, dědic statku pak padl v červnu 1944 nedaleko Kišiněva v dnešním Moldavsku. Bylo mu jako bratrovi, pouhých 21. Již starší pantáta Korda, někdejší starosta obce, se ženou odchází z domu jen se základními několika osobními věcmi na začátku května 1945. Pověsti o zacházení s Němci od ruských dobytavatelů jsou příliš nepřijemné. Jejich další osudy již nejsou známe.

Po několika dekádech v péči rodiny Michlových je objekt ve společném majetku autora a České spořitelny.

Vytýčování nové státní hranice. 1938

Hlídká německé pohraniční a finanční stráže na dvoře č. p. 16, podzim 1938

Likvidace českých nápisů na Rothově hostinci, č. p. 17, podzim 1938

Hrádek Ratka

...in Ratka wird nur teutsch gesprochen.

Sommer, Johann Gottfried: Böhmen, Pilsner Kreis, Praha: Calve, 1838.

č. p. 3
bei H8bner / u Hejznerů
1938: Peter H8bner (N)

Původní domek německého chalupníka H8snera byl zbořen a pozemek kompletně přestavěn na kulturní centrum obce. Taneční sál a výčep jsou k během akcí k dispozici všem. Vzhledem k tomu, že původní majitel byl jedním ze zásadních exponentů SdP, a během války sloužil jako nadšený a nekompromisní ordner, dnešní osud domu nepostrádá zvláštní ironii.

č. p. 4
bei Maretschka / u Marečka
1938: Wenzel Gröger (N)

Domek s množstvím úprav nového majitele. Hospodářství, které patřilo původně poslednímu německému starostovi obce, Wenzelu Grögerovi. Jeho poválečný osud není právě záviděníhodný. 17. 7. 1945 byl zatčen. Následujících šest týdnů ztrávil ve vazební věznici v Plzni, které pokračovaly jednácti měsíci v Borské věznici. Nucené práce v Olšanech u Kralovic starostovi ubraly ze života dalších 23 měsíců. Až 6. 10. 1948 se konečně směl odebrat ke své ženě a dětem, kteří po odsunu našly nový domov v Bavorsku.

Na plzeňských Borech Gröger složil báseň.

Bory-Gedicht

Eingesperrt übers Jahr
weil ich ein Deutscher war
Weib und Kind vom Hof verjagt
das sei dem lieben Gott geklagt.

Dieses Unrecht wird nicht bestehn,
und sollte noch soviel Zeit vergehn.
Kindeskinder wieder kommen in die
Heimat, die uns die Tschechen genommen.

(Už rok uvězněn, jen protože jsem Němec. Ženu a děti z hospodářství vyhnali. Ach můj Bože. Ta nepravdivost nepotrvá věčně. Ať už času sebevíc uplyne. Děti dětí se vrátí zas domů. Tam, kde nám to Češi sebrali).

Příchod německé armády, Hrádek, podzim 1938. Domy vlevo: u Sejšrů (1), u Michla (2), u Marečka (4).

č. p. 2
bei Michl / u Michla
1938: Katharina Ebert (N)

Rekreační objekt, zachovalé fasádní prvky i původní řešení oken. Dům dříve sloužil i jako malý hostinec (prodej lahvového piva).

č. p. 1
bei Scheber / u Sejšbrů
1938: Franz Michl (Č)

Částečně roubená stavba, dnes zbořená a přestavěná na moderní dům respektující dimenze původního objektu. Fotografie nejstaršího domu v obci jsou k vidění v muzeu regionálních staveb v Mariánské Týnici. Dům sloužil i jako obecní jednotřídka s místností pro ubytování učitele. Majitelé domku měli obytnou část v podkrovní. Michlovi, kteří dům obývali dodnes, jsou nejdelé usazenou rodinou v obci.

Nekvalitní reprodukce fotografie zveřejněná po představení Vítězství fořta Menusky, které se v Hrádku uskutečnilo v hostinci u Rotha v prosinci 1937. Úplně vpravo sedí žamskavský šestnáctiletý Anton Korda z čísla 12. Herecký ansámbl tvořeny převážně Čechy z Brda doplňuje Němec Anton a hrádecký Čech Josef Pirner (elegán stojící úplně vlevo) z č. p. 15. Josef Pirner se nevrátil z koncentračního tábora a je jedinou českou obětí války mezi místními. Jeho potomci ve vsi žijí dodnes v číslu popsaném 16. [zdroj: Pešík]

č. p. 22
Schule / škola

Budova původní české školy je zachována v původní podobě. V současnosti je interiér přestavěn na rodinné podmínky a dům je trvale obývaný.

č. p. 20
Gemeinde Armenhaus / obecní pastouška

Rekreační dům přestavěný z někdejší pastoušky (místa pro nejchudší potřebné). Zachované proporce a dispozice.

č. p. 18
bei Burda / u Burdů
1938: Josef Burda (N)

Rekreační dům. Zachované proporční a dispoziční vlastnosti. Rodný dům Václava Václavíka, epického svědka historie druhé světové války (viz č. p. 5). Jeho rodina se zabývala zpracováním brázdice z okolních lomů na střešní krytinu.

č. p. 17
bei Buderer / u Buderů
1938: Wenzel Roth (N)

Trvale obývaný dům. Dimenze i proporce již neodpovídají původní budově. Dříve dlouhodobě využíváno jako hostinec s podílem pro tanečnický. Rothův hostinec byl před válkou dějištěm místních divadelních představení. Nyní přestavěno na rodinný dům.

č. p. 16
bei Karlier / u Karfýrů
1938: Franz Wettengel (N)

Trvale obývaný dům. Dimenze i proporce již neodpovídají původní budově. Během obsazování pohraničí v r. 1938 zde dočasně sídlila německá finanční stráž. V domě do války žil i Hans Johann Seidl, který zahynul v únoru roku 1944 při bombardování Opole.

č. p. 15
bei Kiehler / u Kýhlerů
1938: Josef Pirner (Č)

Zbořen. Domek obývaný po roce 1935 druhou českou rodinou ve vsi (Pirnerovi) stál v dvorním traktu č. p. 16. Po válce byl zbořen a rodina Pirnerových obývá č. 16. V domku žil s rodinou Josef Pirner – jediná místní česká obět druhé světové války.

č. p. 14
bei Schmutzl / u Šmuců
1938: Johann Jäckl (N)

Rekreační dům. Dispozičně a formálně přestavěno vzhledem ke standardům současného rekreačního bydlení. Franz Jäckl, syn hospodáře, padl v červenci 1944 u Sturi v Rusku.

č. p. 13
bei Müller / u Milerů
1938: Leopold Wittmann (N)

Trvale obývaný dům přestavěný dle standardů šedesátých až sedmdesátých let.

č. p. 23–25

Nová rekreační a rezidenční výstavba. Adaptace hospodářských budov a novostavby.